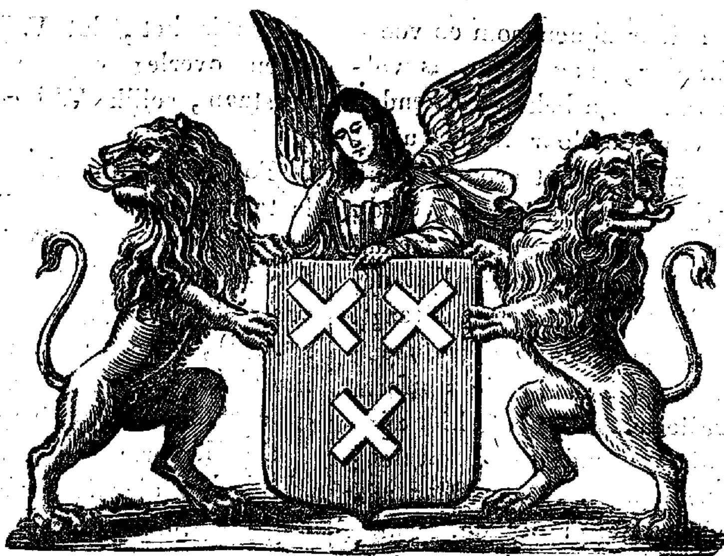
No. 128.

BREDASCHE COURANT.

STAAT- LETTERKUNDIG EN WETENSCHAPPELIJK

NIEUWS- BLAD.

Dingsdag 28 October.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 25sten October.

Het half-officieel blad de *Messager*, behelsde gisteren avond de volgende telegraphische depeche:

Perpignan, 23 *October* 1845.

De generaal kommandant der 21ste militaire divisie aan den maarschalk minister van oorlog.

» De *Labrador*, na alvorens de troepen die zij aan boord had te hebben ontscheept, is den 21sten van Oran vertrokken en dezen avond te Port-Vendres aangekomen.

» Den 12den, 13den, 14den en 15den heeft de generaal *de Lamoricière* zeer levendige gevechten gehad. *Abd-el-Kader* is met 2000 ruiters er toeschouwer van gebleven. Den 13den heeft hij, ziende dat eene engte was overweldigd geworden, de vlugt genomen. De naar de zee toe heengedrongene opstandelingen hebben zich op genade overgegeven.

» De generaal *Gery* had in de omstreek van Mascara voordeelen op de Kabylen behaald.

» De generaal *de Bourjolly* en de kolonel *Saint-Arnaud* hadden hunne vereeniging bewerkstelligd en wachteden versterkingen af om te handelen . . . ." (*Hier wordt de depeche gezegd door de duisternis afgebroken te zijn*).

De jongste berigten uit Algerie behelzen voorts het volgende:

De generaal *de Lamoricière*, die op het hoofdtooneel des oorlogs het opperbevel voert, is, zoo als thans blijkt, den 4den October voor het kleine verschanste kamp van Aïn-Temouchen verschenen en heeft de bezetting daarvan versterkt en van benoodigdheden voorzien. Dat punt, voor welks behoud men bevreesd is geweest, is dus vooreerst beveiligd. De generaal is van daar den volgenden dag naar Tlemcen getrokken. Over dezen marsch zegt hij in zijn rapport: »Het land was geheel en al door de bevolking ontruimd. Al wat de grond voortbrengt was, zoo ver het oog reiken kon, in brand gestoken en bijna zonder uitzondering vernield. De hitte en de vermoeijenis der troepen dwongen mij aan de fontein van El-Brig een bivouac op te slaan. Den volgenden dag trok ik voort naar de Amiguer. *Gedurende deze beide dagen ontwaarde ik geen enkel levend wezen.*" Na te Tlemcen aangekomen te zijn, trok de generaal *de Lamoricière* weder naar de zeekust en vereenigde zich den 9den October nabij de zeeplaats Djemmâa-Ghazaouat met de kolonne van den generaal *Cavaignac*. Ook andere troepen heeft hij aan zich getrokken en daardoor 4500 man voetvolk, 10 veldstukken en 4 à 500 ruiters bijeengebragt. Met deze magt zou de generaal den 12den het gebergte van Trara, aan den linker oever der rivier Tafna, binnentrekken, alwaar *Abd-el-Kader* zich toen met een groot aantal zijner volgelingen ophield, om zoo mogelijk dezen geduchten vijand regtstreeks aan te tasten. Djemmâa-Ghazaouat zou bij deze beweging zijn steunpunt en zijne voorraadschuur zijn. Dat hij niet aan het hoofd eener grootere magt staat, wordt toegeschreven aan de noodzakelijkheid, waarin de Franschen zich bij den thans algemeen heerschenden geest van opstand bevinden, om hunne magt over een groot aantal punten te verdeelen.

Terwijl meer noordelijk, naar de zijde der zeekust, de generaal *de Lamoricière* zich bewoog, is ten zuiden van Tlemcen een geheel nieuwe vijand der Franschen op het tooneel verschenen. Hij heet *Bou-Guerrara* en is door *Abd-el-Kader* tot khalifa of onderbevelhebber benoemd. Deze *Bou-Guerrara* is aan het hoofd van een groot aantal strijders, uit in Marokko ten zuiden van Ouschda wonende stammen, Algerie binnengetrokken, heeft de stammen bezuiden Tlemcen in opstand gebragt en stond, volgens de laatste berigten, op twee uren afstands van Tlemcen. Aan hem is het verlies van den Franschen bevelhebber van Sebdou, *Billaut* of *Billot*, die, gelijk men reeds wist, door de inlanders in eene hinderlaag gelokt en vermoord is, te wijten. Dat versterkte punt Sebdou, is den 3den en 4den October door de in opstand gebragte bevolking belegerd, doch de bezetting heeft zich goed verdedigd en aan de belegeraars gevoelige verliezen toegebragt. Men schijnt te vreezen, dat door de opstokingen van *Bou-Guerrara* nog verscheidene andere versterkte punten, die de Franschen in den omtrek van Sebdou bezetten, aangetast zullen worden. Het behoud dier punten is intusschen van groot belang, omdat daardoor het landschap Tell, de korenschuur van dit gedeelte van Algerie, beschermd wordt. Een parijsch ministerieel blad herinnert, bij het vermelden van dezen nieuwen inval van de zijde van Marokko, het besluit der Fransche regering, om de Marokkaansche regering of hare onderdanen te dwingen van binnen derzelver grenzen te blijven, en om die onderdanen op hun grondgebied zelf te gaan kastijden.

— Door den telegraaf heeft men alhier het berigt ontvangen, dat HH. MM. de Keizer en Keizerin van Rusland te Genua zijn aangekomen, alwaar de Koning van Sardinië, Don *Carlos*, Dom *Miguel* en Prins *Albert* van Pruissen vereenigd waren.

— De jongste paketboot uit Alexandrie heeft tijdingen uit Indie tot den 15den September en uit China tot den 10den Julij medegebragt, Punjab verkeerde op dat tijdstip nog steeds in staat van regeringloosheid, en de gewapende tusschenkomst der Engelschen werd meer en meer waarschijnlijker.

— De ratificatien van het traktaat van vriendschap en koophandel, den 24 October 1844 te Wampoa tusschen den franschen zaakgelastigde, den heer *de Lagrené*, en den keizer van China gesloten, waren den 25sten Augustus uitgewisseld geworden. De heer *de Lagrené* had te gelijkertijd eene officiele copij gekregen van het edict waarbij de keizer van China de straffen tegen de Christen-Chinezen intrekt en de vrije eerdienst voor hen toelaat. Dat stuk was vergezeld van eene acte van den oppercommissaris *Ki-Yng*, voor de ten uitvoerlegging van gezegd edict.

De Engelschen schenen het eiland Chusan, dat volgens traktaat weldra aan de Chinezen moest teruggegeven worden, voor goed in bezit te willen houden. De heer *Montgomery-Martin* was naar Engeland vertrokken om het gouvernement te nopen dat het onderhandelingen deswege opende.

— Ter beurze van gisteren was de fondsnotering: 5 pCt. 117,50; 3 pCt. 82,55; Nap. f. 101; Rom. L. 103.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 24sten October.

Hamburger dagbladen berigten, dat bij een den 13den dezer te Stockholm uitgevaardigd koninklijk bevelschrift, de uitvoer van aardappelen, van den 1sten November tot het einde van September 1846 verboden wordt. De aanleiding tot dat verbod wordt gezegd daarin gelegen te zijn, dat de prijs der aardappelen ten gevolge van den uitvoer, reeds aanmerkelijk gestegen was, en de aardappel-ziekte zich ook in verscheiden streken van Zweden geopenbaard had.

— Uit Berlijn schrijft men, dat H. K. H. Prinses *Albert* niet naar 's Gravenhage is kunnen vertrekken, uit hoofde van haren ziekelijken toestand.

— Het getal der Duitsch-Katholijke gemeenten in Pruissen is reeds tot 291 aangegroeid.

— Dezer dagen heeft men in de koninklijke ijzersmelterij te Munchen de borst gegoten van het kolossale standbeeld van *Bavaria*. Aan dit werk zijn 40,000 ℔ metaal verbruikt, en het vuur heeft gedurende 40 uren moeten gestookt worden om de massa tot smelting te brengen. Omstreeks middernacht is het metaal vloeibaar geworden. De bewerking, die door den heer *Miller* is bestuurd

geworden, volgens de onderrigtingen hem door zijnen oom en voorganger, wijlen den beroemden *Stiegelmayer*, nagelaten, is volkomen wèl geslaagd. De aanschouwers van dezen belangwekkenden arbeid hebben aan hunne uitbundige vreugde door luide juichkreten bot gevierd. — De borst der *Bavaria* is het grootste stuk hetwelk tot dusverre in den nieuwen tijd in brons is uitgevoerd, dat is te zeggen, dat er nog geene zoo groote hoeveelheid metaal te gelijk is gegoten geworden. Na dit stuk volgt de kroonlijst der Julij-zuil te Parijs, welker gewigt nagenoeg 30,000 ℔ bedraagt.

— De Keizer van Rusland is den 17den te Milaan aangekomen; hij bewaart het strikst incognito en was gekleed in de uniform van een Oostenrijksch kolonel der kavallerie. Hij heeft hier zijne Gemalin aangetroffen, die hem hier niet meende te ontmoeten; zij was den 14den met hare dochter aangekomen. Den 18den zijn HH. MM. naar Genua vertrokken, waar zich reeds de Koning en Koningin van Sardinie en de broeder der Keizerin, Prins *Albrecht* van Pruissen bevindt. Zij zullen den overtogt naar Palermo met eene Russische stoomboot doen, welke te Genua is aangekomen. Men meent dat de Keizer eene maand lang bij zijne Gemalin zal vertoeven en dan over Weenen naar zijne Staten terugkeeren.

De *Augsburgsche Zeitung* vermeldt, dat keizer *Nicolaas* zich ook naar Rome wilde begeven, om in persoon met het pauselijk gouvernement over de kerkelijke geschillen te onderhandelen. — De graaf *van Nesselrode* was van Weenen vertrokken, om zich weder bij den keizer in Italie te voegen. Den 15den had hij een lang onderhoud met den prins *van Metternich* gehad.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 27sten October.

De pogingen welke door de *Vereeniging tot Aanmoediging der Beeldende Kunst* alhier zijn aangewend, om het getal harer Leden zoo veel doenlijk te vermeerderen, ten einde bij voorkomende gelegenheid die zaak, door het geven van Tentoonstellingen, ook aan de belangen der Armen te kunnen dienstbaar maken (gelijk wij hiervan onlangs aan het geëerd publiek mededeeling mogten doen) den gewenschten bijval bij onze geachte Stadgenooten hebbende mogen ten deel vallen, zoo zien wij ons thans door de Directie in staat gesteld te berigten, dat het aantal Leden reeds werkelijk tot zoodanige hoogte is geklommen, dat de redactie niet aarzelt voorloopig aan te kondigen, dat aan de voorgestelde *Tentoonstelling van Schilderijen, Zeldzaamheden en andere werken van Kunst en Smaak*, ten voordeele der Armen, gedurende de aanstaande Najaarsmarkt te dezer Stede, gevolg zal kunnen worden gegeven. — Naar wij verder vernemen, zoude hiertoe wederom het groote voorboven-lokaal van het Stadshuis te dezer Stede, door het Edel Achtb. Bestuur welwillend zijn afgestaan geworden, en zou de Directie zich voorstellen om over het zuivere prevenu dezer Tentoonstelling nader ten voordeele der Armen gedurende den aanstaanden winter op de meest nuttige wijze te beschikken, terwijl de entrée bepaald zoude worden op 50 cents per persoon, en de Tentoonstelling waarschijnlijk zal kunnen geopend worden op Dingsdag den 4den November aanstaande, op het nader te bepalen uur.

Hartelijk wenschen wij dat deze weldadige onderneming den meesten bijval bij het publiek moge ten deel vallen, en de Directie, vooral ook door het afstaan van de noodige bijdragen, door allen die zich in het bezit van eenige kunst alhier bevinden, ijverig hare pogingen moge ondersteund zien.

— Bij Zijner Majesteits besluit van den 24sten October 1845, n°. 73, is benoemd tot procureur-generaal bij den Hoogen Raad der Nederlanden, mr. *G. A. G. van Maanen*, thans advocaat-generaal bij denzelven Hoogen Raad.

— Bij Zijner Majesteits besluit van den 21sten October 1845, n°. 46, zijn benoemd:

tot regter-plaatsvervanger bij de arrondissements-regtbank te Haarlem, mr. *A. C. van Heusde*, adjunct-commies der 1ste klasse bij het provinciaal gouvernement van Noord-Holland;

tot regter-plaatsvervanger bij de arrondissements-regtbank te Heerenveen, jhr. mr. *F. H. van Beijma thoe Kingsma*, procureur bij dezelve regtbank.

— In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van ll. Vrijdag is nog ingekomen het volgend ontwerp tot verhooging der begrooting over 1845, ten behoeve van het algemeen burgerlijk pensioenfonds.

WIJ WILLEM II, ENZ.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de som, uitgetrokken voor subsidie aan het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, op den staat van berekeningen voor het departement van Finantien over het jaar 1845, vastgesteld bij de wet van den 29sten December 1843 (*Staatsblad n°. 65*), ongenoegzaam is om in de bestaande behoefte te kunnen voorzien.

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg van de Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

Tot bestrijding der uitgaven wegens pensioenen, loopende ten laste van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, wordt het subsidie, ten behoeve van die instelling, uitgetrokken bij het 2de artikel der 10den afdeeling van het IXde hoofdstuk B der staatsbegrooting, vastgesteld bij de wet van den 29sten December 1843 (*Staatsblad n°. 65*), voor het jaar 1845 verhoogd met eene som van *twee maal honderd vijftig duizend gulden* (*f* 250,000) en daardoor gebragt tot *drie maal honderd zeventig duizend gulden* (*f* 370,000).

De Memorie van Toelichting behelst het volgende:

Bij het algemeen verslag van de Tweede Kamer der Staten-Generaal omtrent het voorstel van wet tot verhooging der begrooting over 1844 en 1845, ten behoeve van het fonds, was de wensch te kennen gegeven, om de voorgedragen voorziening tot 1844 te beperken, en om die over 1845, ook in verband met het toegezegde wets-ontwerp tot regeling der burgerlijke pensioenen, later in overweging te brengen.

Naar aanleiding daarvan is bij de wet van den 14den December 1844 (*Staatsblad n°. 67*) het subsidie over 1844 overeenkomstig de toen geraamde behoefte verhoogd, en maakt de voorziening over 1845 het onderwerp uit van het tegenwoordige voorstel van wet.

Tot toelichting van het thans aangevraagde cijfer van *f* 250,000, moge het volgende dienen.

De inkomsten van het fonds, die over 1841 en 1842, ongerekend het subsidie van *f* 120,000, over 1842 toegekend, gemiddeld ruim *f* 395,000 bedroegen, hadden over 1843 nagenoeg *f* 390,000 opgebragt. Bij de raming der vermoedelijke behoeften over 1844 werden, uit aanmerking van de opheffing van een aantal ambtsbetrekkingen, de inkomsten over dat jaar begroot op *f* 370,000, en dus bij de *f* 20,000 beneden de opbrengst van het vorige jaar. De ondervinding intusschen heeft deze begrooting niet bevestigd. De inkomsten over 1844 hebben, immers volgens hetgeen daarvan tot dusverre bekend en geboekt is, slechts de som van *f* 343,345.64 opgeleverd. Uit de nog niet afgeloopen herziening der saldo-staten kan welligt eenige verhooging van dat cijfer voortvloeijen, doch die betrekkelijk van weinig belang kan zijn. Deze onvoorziene vermindering van inkomsten, die niet alleen aan de besproken opheffing van ambten, maar ook aan het altijd onzekere der opbrengst van de vierjarige inhouding van wedde schijnt toegeschreven te moeten worden, heeft natuurlijkerwijze ten gevolge gehad dat de ontvangsten op verre na de uitgaven niet hebben kunnen opwegen.

Met inbegrip van het nadeelig slot over 1843 van *f* 4087.33½, bedroegen de uitgaven over 1844 de som van . . *f* 674,238.54½,
terwijl de inkomsten, de subsidien van *f* 120,000
en *f* 175,000 daaronder begrepen, slechts beliepen
de som van 638,345.64

zoodat er onder ultimo December 1844 een tekort
bestaat van . . . . *f* 35,892.90½

Onder den invloed van deze uitkomst, moet de raming van de vermoedelijke behoeften over het loopende jaar, in verband met het toegenomen bedrag der pensioenen, een nog ongunstiger resultaat opleveren. De pensioenen waarvan het ingeschreven bedrag op 1 Augustus 1845 *f* 682,092.50 beliep, kunnen gerekend worden
eene uitgaaf te vorderen van . . . . *f* 665,000.00
De administratie-kosten bedragen p. m. 12,000.00
f 677,000.00

De inkomsten, met inbegrip van het verleende subsidie van *f* 120,000, kunnen, afgaande op de bevinding van het vorige jaar, niet hooger geschat worden dan ruim 463,000,00

zoodat het vermoedelijk tekort over 1845 bedraagt 214,000.00
hetwelk, verhoogd met het nadeelig slot over 1844, ad 35,892.00

de som, waarin door buitengewone middelen moet voorzien worden, brengt tot . . . . *f* 249,892.00

Het laat zich wel verwachten, dat de inkomsten over 1845, ten gevolge van herplaatsing van uitgevallen ambtenaren of van nieuwe aanstellingen, die van 1844 zullen overtreffen, doch men heeft het raadzamer geacht, de bekende inkomsten over 1844, hoe ongunstig dan ook, tot grondslag te nemen van de vorenstaande raming, liever dan zich door meer of min gewaagde gevolgtrekkingen aan nieuwe misrekeningen bloot te stellen.

— In de memorie van toelichting tot het ontwerp tot aanmoediging van den invoer van levensmiddelen, wordt het volgende gezegd:

»De ongunstige toestand van den aardappelenoogst was eene omstandigheid, welke de aandacht der Regering, van den aanvang af, levendig bezig gehouden heeft.

» Zoo ras de omstandige berigten, welke zij dienaangaande van de gouverneurs der onderscheidene provincien had gevraagd, haar het bewijs opleverden, dat er buitengewone maatregelen werden vereischt, zijn de invoerregten op een aantal levensbehoeften aanmerkelijk verminderd.

» Krachtens artikel 2 der wet van den 19 Junij 1845 (*Staatsblad* n°. 28), is het noodige dienaangaande door den Koning, bij besluit van den 14 September jongstleden (*Staatsblad* n°. 54), bepaald geworden.

» Eene dadelijke vermindering, ook van de invoerregten op granen, scheen toen minder noodzakelijk te zijn. De rijzing van den prijs der granen had toch reeds in den zomer het regt op de *rogge* en de *boekweit* teruggebragt op het *minimum* bij de wet van den 29 December 1835 (*Staatsblad* n°. 41) bepaald, de voortdurende klimming dier prijzen gaf uitzigt, dat ook voor de maand October het regt op de *gerst* tot dat *minimum* zou teruggebragt worden, en dat ook voor de overige graansoorten eene aanmerkelijke vermindering van regten zou verkregen worden, welk uitzigt zich ook verwezenlijkt heeft.

» De toezegging alzoo, dat bij de opening der zitting van de Staten-Generaal de noodige voordragt van wet gedaan zou worden, om het *minimum* van regten voor eenen geruimen tijd onveranderd vast te stellen, was voor het oogenblik een maatregel van genoegzame uitgestrektheid, om den handel terstond tot het ontbieden van granen te nopen.

» De termijn, tot op welken men de vermindering van invoerregten heeft voorgesteld, is ruim genoeg, daar men verwachten kan, dat de inkomende voorraad ook zelfs tot na den 1 Junij 1846 zal strekken, terwijl men hopen mag, dat tegen dien tijd de nieuwe oogst, althans aanvankelijk, in de behoefte zal kunnen voorzien.

» Intusschen schijnt de bepaling van een vast invoerregt op granen, voor eenen geruimen tijd, in deze buitengewone omstandigheden volstrekt noodig te zijn om handelsondernemingen aan te moedigen.

» Het regt van *ƒ* 5 de 100 ponden op het meel, waarvan het behoud wordt voorgedragen, staat nagenoeg gelijk aan het bedrag van den accijns op de tarwe, berekend volgens de bij de wet vastgestelde verhouding van tarwe tot tarwemeel, vermeerderd met het bedrag van het invoerregt op tarwe, eveneens in dezelfde verhouding tot meel, alsmede met dat van het maalloon.

» Voor het overige schijnt dit wetsontwerp geene verdere toelichting te vereischen."

Eindelijk zijn in de zitting van ll. Vrijdag de navolgende adressen ingekomen en aan de commissie ad hoc gezonden:

een adres van *P. P. van de Merwe*, te Dordrecht, daarbij aandringende op verbeteringen, ten einde de adressant voor de toekomst in het bezit van zijn eigendom gewaarborgd zij;

een adres van *C. Roosè*, te Middelburg, daarbij de tusschenkomst der Staten-Generaal inroepende, ter zake van de in der tijd door *A. Sanders*, geboren van Keulen, ingediende klagten;

een adres van het bestuur der gemeente 's Gravenmoer, provincie Noord-Braband, andermaal de tusschenkomst der Kamer inroepende, ten einde de verschuldigde en lang verwachte schadevergoeding nog in den loop dezes jaars aan belanghebbenden worde uitbetaald;

een adres van *H.* [illegible] Amsterdam, beschouwingen mededeelende omtrent de verbetering van onze munt, en

een adres van *M. S. Catz*, te Amsterdam, betrekkelijk des adressants denkbeelden omtrent finantiële aangelegenheden.

De commissie belast met het onderzoek der geloofsbrieven van den heer *Kien* heeft geoordeeld dat die heer niet als lid der kamer behoorde te worden toegelaten, op grond dat, naar aanleiding van antecedenten der kamer, in het algemeen *niet* of niet *behoorlijk* ingevulde stembriefjes moeten worden afgetrokken, en dat derhalve bij de stemming waarbij de heer *Kien* gekozen is, de stem op de heer *van der Capellen* uitgebragt, even als het blanco briefje had behooren te zijn afgetrokken.

— Uit Amsterdam wordt gemeld: » Men verneemt, dat men het aan de tusschenkomst van Z. Exc. den minister van binnenlandsche zaken verschuldigd is, dat eindelijk de nuttige onderneming voor de hoofdstad, sedert eeuwen te vergeefs gewenscht, die der versch waterleiding, zoo tot voorziening der huizen, als later tot verversching der stadsgrachten, tot stand gekomen is.

» Den 15 dezer is geteekend geworden het contract tusschen de heeren Mr. *J. P. Taunay*, Mr. *W. J. C. van Hasselt*, *F. Witsen Elias* en *L. R. Bischoffheim*, concessionarissen van de waterleiding, zoo namens hen als de verdere oprigters *G. L. de Rochemont*, *M. S. Catz*, *J. Benjamins*, enz., en de heeren *Eugène Riche*, *F. Bouwens* en *Binckhorst en Comp.*, welke laatsten zich verbonden hebben tot het leveren der benoodigde kapitalen, ten bedrage van *ƒ* 4,000.000.

» Dien ten gevolge zal, zoo spoedig mogelijk, aangevangen worden met de uitvoering van het ontwerp der opene waterleiding van den ingenieur *W. C. Brade*, waarop de concessie is verleend, en dat onder het toezigt van dezen, door den architect *Bouwens*, zal uitgevoerd worden."

— In het *Dagblad van 's Gravenhage* leest men:

» Dezer dagen is de persoon, die aangeboden had, voor de stad goede aardappelen in Duitschland te koopen, tot gebruik der armen en minvermogenden gedurende den aanstaanden winter, met eene lading aardappelen alhier aangekomen, welke echter, bij de keuring, bevonden zijn, grootendeels door de algemeen verspreide ziekte aangetast te wezen, zoodat het stedelijk bestuur, tot deszelfs leedwezen, in zijne te dien aanzien welgemeende pogingen niet geslaagd is."

— Wij vernemen dat dezer dagen, op particuliere aanvraag van Engelsche ingenieurs, twee en twintig Hollandsche landmeters naar dat Rijk vertrokken zijn, ten einde opmetingen te doen ten behoeve der aldaar geprojecteerde spoorwegen, welker aantal zoodanig is toegenomen, dat er gebrek aan landmeters schijnt te bestaan. Volgens diezelfde berigten worden de hierboven genoemde landmeters door vijf tolken vergezeld.

— Uit Amsterdam wordt geschreven: » Naar men verneemt, mag men de hoop voeden, dat de stoomsuikerraffinaderij van de heeren *Rupe en Zoon* weder zal worden opgebouwd, en alzoo aan vele arbeidslieden werk zal verschaffen. Wijders verneemt men, dat de heeren *Rupe* aan hunne werklieden het arbeidsloon eener geheele week hebben geschonken, en dat Z. K. H. de Prins *van Oranje* ten behoeve der noodlijdende werklieden eene som van *ƒ* 500 heeft gezonden.

— In eenige gevangenissen, en daaronder ook in het Huis van Burgerlijke en Militaire Verzekering in 's Gravenhage, is sedert eenige dagen de proef aangewend om eenige verandering in te voeren in de wijze van voeding der gevangenen, ten gevolge der mislukking van den oogst der aardappelen. Tot nu toe werd aan de gevangenen tweemalen iederen dag warme spijs toegedeeld, te weten: eene portie soep des voormiddags ten half elf ure, nadat zij reeds vroeger in den morgen hun brood, gedurende de wintermaanden met warmen drank, hebben bekomen, en weinige uren later het middagmaal, waarvan de aardappelen een der grootste bestanddeelen uitmaakte. Die verstrekking van warme spijs tweemaal daags, wil men nu tot éénmaal, tot een versterkt middagmaal, terugbrengen, gelijk dit altijd te voren in de gevangenissen hier te lande plaats vond. Behalve het bezwaarlijke en kostbare van zulk eene herhaling der toebereiding van warme spijs, is het toch voor den gevangene geene behoefte om deze tweemalen telken dage te bekomen. Aan niemand in de burgerij valt dit in zijn huisgezin ten deele, en indien het de pligt der Regering is om voor de *behoorlijke* voeding der gevangenen, met spaarzaamheid doch zonder laakbare karigheid, te zorgen, geen aanspraak kunnen deze maken om beter dan de eerlijke en nijvere handwerksman onderhouden te worden. Dit is tot hiertoe, maar al te veel, in onze gevangenissen het geval geweest, en eenigermate zal het dit nog met de beproefde verandering blijven, daar de gevangenen nu niet alleen het geheele jaar door, des morgens warmen drank bij hun brood zullen kunnen verkrijgen, maar des avonds weder brood met eenige boter of kaas aan hen zal worden uitgedeeld, hetgeen tot nu toe niet heeft plaats gehad.

— Het dagblad *Overijssel* schrijft nog het volgende uit Zwolle van den 24sten dezer:

» Het water dat ll. Dingsdag eene schrikbarende hoogte bereikt had, is thans sterk aan het vallen, zoodat de dijken en kaden wederom vrij van nood zijn. Gelukkig was het, dat de wind ging liggen juist op het oogenblik, dat het gevaar op het hoogst was. Immers als men denkt aan het gespoelde gat aan den *Achterdijk* van ruim 10 Ellen breedte en ter diepte van 4 Ellen, voorts aan een weggeslagen stuk dijk in den *Achterbarlo-dijk*, ter lengte van 30 Ellen, aan het bezwijken eens duikers onder den keerdijk op het Landgoed *Soesloo*, de uitgespoelde sluis bij het landgoed den *Doorn* in *Haerst*, en meer andere uitspoelingen van minder belang, doch welke bij aanhoudenden storm van groot gewigt hadden kunnen worden, daarbij aan de verschillende zwakke punten, die men in de behoudene dijken tegen de woeste elementen te beschermen had, dan mag men den afloop gelukkig noemen. Toch hebben bij deze inundatien wederom velen geleden; landlieden het meest, en velen daaronder van de min gegoedsten, die hunne aardappelen nog niet uit den grond hadden kunnen rooijen. Daarbij heeft men de koeijen moeten stallen en aan het hooi moeten zetten, hetwelk men voor den winter had ingeoogst.

» Over de werken aan het *Zwolsche Diep* zijn de meest geruststellende berigten betrekkelijk den jongsten storm ingekomen.

» Om Deventer is geene schade aangerigt. Het gerucht van het overloopen van de *Snippeling* was, zoo als zich denken liet, ongegrond, daar de *Overlaat* nog wel tien voet houden kon.

» Ook onder Kampen heeft de storm van ll. Dingsdag hevig gewoed, en het eiland, de polders van Dronten, Broeken en Maten enz. onder water gezet, tengevolge waarvan het vee in allerijl heeft moeten gestald, en het uitgezaaide wintergraan als verloren

moet beschouwd worden. Men zegt dat ten gevolge van dezen storm eenige beesten verdronken zijn.

»Bepaaldelijk van het Kamper-Eiland vernemen wij, dat de zee aldaar zoo hoog geweest is, dat naauwelijks de huizen zijn vrij gebleven; zoodat bewoners, zelfs van tamelijk hoog en doelmatig geplaatste huizen, voor eenige uren in de grootste ongerustheid hebben verkeerd. Het water is thans zoo verre gezakt, dat de meeste hooge gronden weder ontbloot zijn. Van ongelukken heeft men niet vernomen, maar *zeker* is het, dat het vee gestald is en gestald zal blijven, waardoor het hooi reeds tot *f* 13,50 en *f* 15. — de 500 Ned. pond. is gerezen.

»Ook zijn de aardappelen nagenoeg allen verloren, velen hebben daarom plan gemaakt om de paardeboonen dit jaar voor de consumpsie te behouden.

»Van Mastenbroek hebben wij, ten aanzien der aardappelen dezelfde berigten; maar met het water was het aldaar gunstiger afgeloopen; ofschoon de Slaperdijk 14 duim heeft overgeloopen, zijn echter slechts de landerijen om en bij de *Koekoek* geïnundeerd terwijl het vee in het overige gedeelte van Mastenbroek reeds wederom graast."

— Men schrijft uit Groningen het volgende:

» Gepasseerden Maandag-avond had men alhier een' hevigen storm uit het Noordwesten, vergezeld van een' buitengewoon hoogen vloed, welke, met opene sluisdeuren, aan het watermerk bijna 18 palmen teekende. Daar deze vloed zeer onverwacht opkwam en het in den nacht was, werden onderscheidene huisgezinnen, die bij de Haven in de laag liggende straten en in kelders wonen, uit hunnen slaap gewekt door het stroomen van het water in hunne woningen. Den volgenden dag had men niet minder hoogen vloed. Tegen den avond bedaarde de storm. Men vreesde voor onze zeeweringen, en men verneemt dan ook, dat er werkelijk hier en daar aan steenglooijingen en dijken schade is geschied; van doorbraken schijnt men tot dus verre niet vernomen te hebben."

— Men verneemt, dat de *longziekte* onder de *paarden* der Dragonders van het 3de regiment, in garnizoen te Deventer en Zutphen, sterk heerschende is, en dat alleen te Deventer van de 60 à 70 patienten, er reeds meer dan 20 bezweken zijn.

— De vrouw *G. E. Donker,* huisvrouw van *T. W. van Buren,* in de Wijk (Drenthe), die het slagtoffer eener vergiftiging schijnt geworden te zijn, is voor eenige dagen overleden. Haar lijk is dezer dagen, in tegenwoordigheid der justitie, door drie deskundigen geschouwd, alsmede de reeds sedert een vijftal maanden begraven lijken van twee personen, die vermoedelijk ook door vrouw *G. H. Meilofs Doelen* zijn vergiftigd geworden, te weten, haar man en zekere buurvrouw, *Nanna* genaamd. De vrouw die van deze vermoedelijke vergiftiging verdacht gehouden wordt, is een mensch van 64 jaren.

— Prof. Mr. *H. W. Tydeman* heeft in de *Konst- en Letterbode* van den 17den October jl. n°. 43, als antwoord op aanmaning van onderscheiden zijden, tot de voltooijing van *Bilderdijks Geschiedenis des Vaderlands,* bekend gemaakt, dat zijn hooggeleerde daarin door beletselen van velerlei aard verhinderd is, maar vóór Maart 1846 daarmede dacht gereed te zijn.

— Als eene zeldzaamheid wordt uit Portugal de uitvoer van aardappelen uit dat land gemeld. Onderscheidene schepen zijn reeds in het begin dezer maand met ladingen van dat gewas naar Nederland vertrokken en andere moeten nog ladingen innemen. De wijnoogst was zoo goed als geheel mislukt, waardoor eene groote schade veroorzaakt wordt.

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van ll. Zaturdag was de fondsnotering: Ned. $2^1/_2$ pCt. $59^3/_4$; 3 pCt. 73; 4 pCt. 93; $4^1/_2$ pCt. $99^1/_2$; Aand. Handelm. $158^3/_8$; Arnh. Spoorweg $117^1/_4$; Belgie $2^1/_2$ pCt. 53; Rusland 5 pCt. $106^1/_4$; dito 1831—33 $97^3/_4$; 4 pCt. bij *Hope* $91^1/_2$; Idem bij *Stiegl.* $89^1/_2$; Spanje Ardoins Onbep. St. $20^1/_4$; dito Coupons 24; 3 pCt. $59^1/_4$; Binnenl. 5 pCt. 59; Polen Aand. *f* 149; Brazilie 5 pCt. $86^1/_2$; Columbia ex Venezuela 13; Peru te Londen 6 pCt. $21^1/_2$; Spanje 3 pCt. Binnenl. à 6/m. $31^7/_8$.

Advertentiën.

SCHOUWBURG TE BREDA.

Het Tooneelgezelschap, onder de Zinspreuk: *Aan de Weldadigheid Gewijd,* zal, op *Vrijdag den 31. October* 1845, de eer hebben ten tooneele te voeren, **HONDENTROUW,** of DE MOORD IN HET WOUD VAN BONDY, geschiedkundig Tooneelspel in drie Bedrijven, vrij gevolgd naar het Fransch van GUILBERT-PIXÉRICOURT, door C. VREEDENBURG. Naar hetzelve: VATEL, of DE KLEINZOON VAN EEN GROOT MAN, Blijspel in een Bedrijf, door GREEVE, beide stukken nooit alhier vertoond, terwijl eerstgenoemd stuk uit gebrek aan een daartoe geschikten Hond, ook in vele jaren elders niet gespeeld is.

Het gezelschap is het echter gelukt door geduld en oefening, een Hond te dresseren, dat hij als aanklager optreedt tegen den moordenaar zijns meesters. Het noodigt dus alle Tooneelminnaren uit, deze voorstelling met hunne tegenwoordigheid te vereeren, en daar de opbrengst dezer representatie voor den Armen is bestemd, zoo zal de gedachte, eene weldaad gedaan te hebben, het genoegen van dien avond nog vermeerderen.

PRIJZEN DER PLAATSEN.

1e Rang *f* 0,75. 2e Rang *f* 0,50. 3e Rang *f* 0,30.
Heeren Militaren: 2e Rang *f* 0,30. 3e Rang *f* 0,20.
En bij Inteekening (waarvoor de Lijst in omloop is) op de 1e Rang *f* 0,50.

Aanvang des avonds ten Zes ure.

NB. Er wordt verzocht in den Schouwburg niet te Rooken.

*** Bij Brieven van meerderjarigverklaring door den Hoogen Raad der *Nederlanden* op den 25. September 1845 verleend, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van den 7. October 1845, N°. 71, en geregistreerd te *'s Gravenhage* den 23. October daaraanvolgende, zijn aan JOHANNA PETRONELLA GOUVERNEUR, wonende te *Oudenbosch*, Dochter van wijlen ADRIAAN GOUVERNEUR en van DIMPHNA VAN GILS, in der tijd Echtelieden, gegeven alle de regten bij de Wet aan meerderjarigen toegekend, behoudens de bepaling van art. 478 van het Burgerlijk Wetboek.

Geschiedende hiervan openbare aankondiging ter voldoening aan artikel 486 van hetzelve Wetboek.

'S GRAVENHAGE, den 24. October 1845.

J. G. A. CLANT SCHATTER,
Procureur bij den Hoogen Raad.

*** Wordt gevraagd in HUUR tegen Mei 1846, in de Provincie *Noord-Braband:* Een droog HUIS, met 5 Kamers, van gemakken voorzien, Keuken, drooge Kelder en goed Drinkwater, voorts TUIN om Groenten in te kweeken, gelegen in eene kleine Stad of Dorp, aan eene Rivier of Vaart, waardoor men gelegenheid heeft, met *Rotterdam* te correspondeeren. Reflecterende gelieve zich te adresseren bij de Uitgevers dezer, onder de Letter M. Brieven *franco.*

La CRÉOSOTE-BILLARD contre les

MAUX DE DENTS,

enlève à l'instant la douleur de dents la plus vive et guérit la carie des dents gatées. 2 fr. le flacon avec l'instruction. *Pharmaciens dépositaires:* LÉON DERUISSEAU, Place Royale à La Haye; CERISIER Conf., Warmoesstraat, 14, à Amsterdam; WELSELS Md. de galanteries, vis-à-vis le Lion d'Or à Bois-le-Duc; VAN DEN GOORBERGH à Bréda; SCHULTZE à Gorkum; Vve. KELDER, Breestraat à Leyde; LOSEL VORSTMANN à Rotterdam; THÉODORE OBELT à Leeuwarden.

GLACES DE FRANCE.

Le sieur F. FAIGE, directeur de l'entrepôt de glaces de France, longue rue Neuve, N°. 120, à Bruxelles, prévient qu'ayant occasion de placer quelques glaces à *Bréda,* il se trouvera le 28 courant *logé à l'hôtel de la Couronne.* Les personnes, qui voudront l'honorer de leur confiance, auront la bonté de faire remettre leur adresse a l'hôtel précité; le Chef de la Maison se fera un devoir de remettre les adresses. Il est inutile de dire, que les glaces qui forment son entrepôt sont de premier choix et de la plus belle eau, et les prix fixés au plus bas possible, dans l'espérance, que ceux, qui voudront se procurer des glaces, profiteront de cette occasion.

*** *GEBR. MULLER,* Boekhandelaars te *'s Hertogenbosch,* hebben alom verzonden:

BERIGT

VAN

INTEEKENING EN PROEVE VAN BEWERKING

EENER

KAART

VAN

NOORD-BRABAND.

VOLGENS DE OPMETINGEN VAN HET KADASTER,

EN EENER

KADASTRALE STATISTIEKE UITEENZETTING;

VERVAARDIGD ONDER DE LEIDING VAN

L. VAN DER VOORDT PIECK

EN

M. KUYL.

OPGEDRAGEN AAN DE

EDEL GROOT ACHTBARE HEEREN STATEN
VAN DAT GEWEST.

Te BREDA, bij BROESE & COMP, Boekdrukkers en Boekverkoopers.